

ВИЗНАЧАЛЬНІ ЧИННИКИ ОНОВЛЕННЯ ТЕХНІКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Недільська Л.В., к.е.н., доцент

Постановка проблеми. Сільськогосподарські підприємства України понад двох десятиліть господарюють в умовах обмеженого забезпечення сільськогосподарською технікою. Зважаючи на існуючі у цій сфері новітні технології, сучасні розробки та відповідну забезпеченість іноземних сільськогосподарських товаровиробників, вітчизняна продукція є неконкурентоспроможною на світовому ринку через низьку якість збирання і обробітку та високу собівартість.

З метою подолання проблем низького рівня оновлення основних засобів, держава систематично запроваджує і розвиває різноманітні програми підтримки сільськогосподарських товаровиробників при придбанні нових технічних засобів. Однак, через кризове недофінансування таких заходів стан технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств залишається на надзвичайно низькому рівні.

Аналіз останніх досліджень. Особливості та проблеми фінансування оновлення техніки сільськогосподарських підприємств глибоко досліджені у працях таких вітчизняних учених як Андрійчук В., Дем'яненко М., Дем'яненко С., Лайко П., Мессель-Веселяк В., Саблук П., Гудзь О. та інших. Стан матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств постійно відслідковують і висвітлюють у своїх дослідженнях не лише науковці, а й аналітики комітету статистики і міністерства аграрної політики та продовольства України.

Враховуючи стан дослідженості проблем фінансового забезпечення оновлення техніки, *метою* дослідження є встановлення впливу окремих чинників на рівень оновлення технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств за регіонами України. *Об'єктом* дослідження є стан оновлення техніки сільськогосподарських підприємств.

Результати дослідження. Особливості сільськогосподарського виробництва, що

підсилюються специфікою господарювання вітчизняних сільськогосподарських підприємств спричиняють надзвичайно низьку активність оновлення основних засобів як виробничого, так і невиробничого характеру. Природно, що основним мотиваційним чинником інвестиційної діяльності є достатня прибутковість господарюючих суб'єктів. Враховуючи низьку рентабельність виробництва, високу його ризиковість та невеликі розміри самих підприємств (відповідно їх капіталів) обґрунтованою є незначна динаміка оновлення сільськогосподарської техніки.

За підсумками 2012 р. сільськогосподарські підприємства України оновили свою матеріально технічну базу в середньому лише на 4-16 % [1, с. 10-11]. Зокрема, у галузі сільського господарства протягом 2012 р. найбільше було придбано тракторів, вантажних та вантажо-пасажирських автомобілів, плугів, культиваторів, посівних і садильних машин [1, с. 25-30]. Однак, враховуючи постійний рух техніки (надходження та вибуття), слід відмітити, що її наявність на кінець 2012 р. за окремими категоріями (борони, комбайни і збиральні машини та транспортери для збирання гною) була меншою ніж на початок року (табл. 1).

Таблиця 1

Обсяги забезпечення технікою сільськогосподарських підприємств у 2012 р., шт.

Вид техніки	Наявність на початок року	Надійшло		Наявність на кінець року	Зміна, %
		всього	з них придбано		
Трактори - всього	148698	11024	6539	150740	1,37
Вантажні та вантажно-пасажирські автомобілі	103852	6726	2943	104367	0,50
Плуги	50788	3857	2246	51981	2,35
Культиватори	74856	5930	3556	76709	2,48
Борони	231274	10430	5116	227505	-1,63
Машини посівні та для садіння - всього	75120	6234	4414	76601	1,97
сівалки	71418	5850	4155	72835	1,98
картоплесаджалки	2144	155	89	2148	0,19
інші	1558	229	170	1618	3,85
Розкидачі гною і добрив	19559	2193	1361	20611	5,38
Дощувальні машини	4283	242	146	4314	0,72
Машини і пристрої для поливу	1162	219	174	1277	9,90
Сінокосарки	11004	1386	878	11522	4,71
Жатки валкові	14604	1271	950	14721	0,80
Комбайни і збиральні машини	50996	3453	1956	43157	-15,37
Техніка для післяурожайних робіт	18966	1796	1134	19960	5,24
Доїльні установки та апарати	10870	1135	794	11216	3,18
Очищувачі-охолоджувачі молока	2731	333	220	2878	5,38
Інкубатори	1439	228	49	1556	8,13
Машини і механізми для приготування кормів	3266	579	443	3658	12,00
Транспортери для прибирання гною	21372	1089	781	20622	-3,51

Джерело: розраховано за даними Статистичного бюлетня Державної служби статистики [1].

Помітною є особливість про невідповідність обсягів надходження техніки з її придбанням, що пояснюється значними лізинговими операціями та орендою. Водночас,

кореляційний аналіз свідчить про прямий безпосередній вплив на рівень оновлення техніки розміру отриманого сільськогосподарськими підприємствами прибутку (табл. 2).

Таблиця 2

Коефіцієнт детермінації обсягів придбання сільськогосподарської техніки з рівнем прибутковості підприємств у 2012 р. за регіонами України

Вид техніки	Прибуток
Трактори	0,9928
Плуги	0,9960
Культиватори	0,9902
Сівалки	0,9920
Машини і пристрої для поливу	0,9529
Сінокосарки	0,9897
Комбайни зернозбиральні	0,9640

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики [1].

Найтісніший зв'язок між розміром прибутку сільськогосподарських підприємств різних регіонів України і кількістю оновленої техніки спостерігається стосовно плугів, сівалок, тракторів усіх видів і культиваторів. Водночас, і інші види придбаної протягом 2012 р. техніки дуже тісно корелюють з прибутковістю господарюючих суб'єктів, що свідчить про пріоритетність такого джерела фінансування як власний капітал. Крім того, придбання техніки навіть і у кредит чи лізинг також потребує прибуткового її використання для дотримання необхідного рівня окупності.

Висновки. Рівень забезпеченості сільськогосподарських товаровиробників технікою виробничого призначення залишаються надзвичайно низьким. Ця проблема може бути вирішена передусім завдяки забезпеченню високої прибутковості виробництва, що дасть змогу формувати і використовувати власний капітал та забезпечить доступ до залучених ресурсів.

Використані джерела інформації

1. Наявність сільськогосподарської техніки та енергетичних потужностей у сільському господарстві у 2012 році: статистичний бюлетень / Державна служба статистики. – Київ, 2013. – 41 с.
2. Третяк Н.М. Економічний механізм інвестування в основний капітал сільськогосподарських підприємств / Н.М. Третяк, О.Ю. Богатиренко // Фінансовий простір № 2 (6) 2012. – С. 98–104.